

Серія підкастів: Примусова праця і міграція

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe.

Люди з інвалідністю як трудові мігранти

- Доброго дня! Передусім, я дуже дякую вам за те, що ви знайшли можливість поділитися своїм досвідом за темою люди з інвалідністю як трудові мігранти. Чи можу я попросити вас розповісти про центр реабілітації «Право вибору» та про те, яким чином після подій 24 лютого 2022 року ви змогли евакуювати за кордон таку кількість людей, що живуть з інвалідністю?
- Дякую! 20 років поспіль роботи великої, і маємо дуже багато партнерів, тому на початку війни, а вона для нас почалася саме 24 лютого, бо ми із Харкова, і обстріли були з самого початку. Ми почули вибухи і навіть не вірили, що це розпочали. Було багато розмов перед тим, буде – не буде, нападуть – не нападуть. Неймовірно. Хоча партнери з інших країн попереджали, що війна. Але ми не вірили, ми казали, що ні, це неможливо. Для Харкова і для людей це були дуже жахливі дні, тому що не було зрозуміло, що робити, паніка у місті. Були дуже великі черги в супермаркетах, аптеках, не працювали магазини, перестали приймати оплату через картки, гроші брали тільки готівкою, на вокзалах було дуже багато людей. Люди з інвалідністю не могли потрапити до потягу, щоб виїхати з міста.

І тому вже в перший день війни правління організації зібралось, і ми стали вирішувати, що ж нам робити. Правління вирішило, що ми будемо створювати штаб гуманітарної допомоги і шукати, що ми можемо зробити, бо незрячій людині дуже складно в такій ситуації. Є дуже багато людей самотніх, які мають втрату зору, вони не знали, що робити.

До війни у нас працювала прес-служба супроводу. Наша організація через Департамент соціальної політики проводила ці роботи, як громадські роботи. Ми супроводжували людей з інвалідністю, незрячих. У нас була база даних майже всіх людей, яким ми надавали допомогу, і ми намагалися встановити зв'язок. В перші дні неможливо було диспетчерам всім відповісти, бо це була така лава телефонних дзвінків, що робити.

Ми розмістили на Фейсбуці інформацію, і на нас вийшла волонтерська міжнародна організація. Це було на третій день війни. Вони були в Англії, і це була міжнародна команда. Вони запропонували нам свою допомогу, і відразу сказали, що треба людей евакуювати.

На жаль, ми не мали такого досвіду, ми не вірили, що війна буде тривати. Ми казали, що немає необхідності в евакуації, що скоро все закінчиться. Зараз треба допомогти людям, і все владнається, політики зрозуміють чи там знайдуть якусь спільну мову. Але коли влучили поряд школою сліпих у Харкові, і там було дуже багато людей, і діти, яких не встигли забрати батьки, транспорт вже працював не так, як треба, тоді ми зрозуміли, що нам доведеться евакуювати людей.

Перші автобуси, які ми організували для того, щоб вивозити саме за допомогою від наших партнерів, міжнародних організація. Нам дуже пощастило в тому, що ми працювали перед тим майже 10 років вже з нашими польськими партнерами. Ця фундація стала зразу на допомогу, бо їх автобуси чекали вже на кордоні людей. Їх допомагали розміщати в Польщі або їхати далі вже куди за призначенням, щоб шукати місця.

У Львові у нас були партнери, які допомагали нам дати перепочинок людям, бо деякі автобуси добирались по троє суток до Львова, зупинками. Дуже було важко просуватися. Треба було чекати. Так склалось, що партнерська мережа наша допомогла, і в нас ситуація відрізнялась від багатьох інших тим, що ми не везли людей у невідомість. У нас були вже зрозумілі місця прихисту, де їх чекали, де їм надавали допомогу і вони могли рухатися від того, що вони пережили і щось зрозуміти, куди везуть, що їх чекає.

- Дуже важкий був шлях евакуації, навіть увяйти дуже важко. Дуже дякую за ваш досвід, що поділилися їм. Підкажіть, будь ласка, а вже після евакуації, можливо, ви знаєте чи виникають труднощі в інших країнах для людей з інвалідністю, в тому числі стосовно їх працевлаштування?
- Проблема вся в тому, що навіть здоровим людям дуже важко знайти місце для роботи, тим більше людям з інвалідністю. Проблема перша – це мовний бар'єр. Люди не знають іноземної мови. Навіть англійська на дуже низькому рівні. А більшість людей евакувались в країни Європи, де мови інші – німецька, польська, нідерландська. Поки людина не засвоїть мову, неможливо влаштуватись на роботу. Наприклад, в Німеччині незрячим людям треба пройти курси. А курс не менше, ніж півроку. Вони повинні пройти мовні курси. Але є люди, які ще в березні 2022 року приїхали до Німеччини і досі не можуть отримати інтегровані курси, пристосовані саме для людей з порушенням зору. Я знаю тільки кілька людей, які навчаються. Це одиниці. І такі курси дають самий нижчий рівень знання мови, тобто знання на побутовому рівні, щоб звернутися в магазині, в лікарні. Цього недостатньо для працевлаштування.

Ми розуміємо, що нас не чекали і не готові були до того, щоби приймати стільки людей з України і стільки людей саме з інвалідністю. Потенційні працівники серед людей з інвалідністю, вони дуже несаможиттєві, вони не вміють орієнтуватися у просторі, в них майже нульовий рівень мобільності, вони самі не можуть піти і це зрозуміло. Вони опинились у чужій країні, вони не знають простору, вони не знають інфраструктури, транспорту, вони не знають мови, щоб звернутися до тих, хто поряд, куди йти, як дістатись того чи іншого місця.

Справа в тому, що в Україні, на жаль, дуже мало є тренінгів мобільності, в школах для незрячих не готують самостійно пересуватися, немає такої системи. Перед війною це питання піднімалося.

Важливо незрячих підготувати для самостійного користування і вже самостійної мобільності. У Берліні коли я зустрілась з одним керівником німецького товариства слабоворих, то від нього до мене претензія була, що ваші люди не самостійні. Я дійсно бачу, що в Німеччині вони ходять самі, вони ходять з собаками, їх ніхто не супроводжує. Всі на візочках самостійно в потягах. Для мене спочатку це було дуже дивно. Тепер я дивлюсь, що пристосована вся інфраструктура, пристосовані трамваї, автобуси, потяги. Спускаються пандуси, люди подорожують.

Я сказала, що так, дійсно, вони не самостійні. Але нам треба вирішувати проблеми, давайте будемо допомагати. І в вересні ми провели великі тренінги для 40 осіб щодо мобільності. Ми запросили майже 10 тренерів з Польщі, людей по розвитку вміння користуватися мобільними додатками на мобільних телефонах, які допомагають орієнтуватися на вокзалах.

Але цього замало, хоча людям це дуже допомогло.

- Дуже дякую вам за окреслені проблеми і за те, що ви робите. А як ви гадаєте, що ще може бути здійснено аби протидіяти даним проблемам або пом'якшити ситуацію?
- Ми зараз спробуємо зробити онлайн курси німецької мови для наших біженців, які евакуювалися нещодавно, бо ми останніх позавчора евакуювали. Це невелика група.

Мовні курси отримати дуже важко. В різних землях все по-різному, приймають різні місця. Деяких розподіляють у сільську місцевість, де немає спеціальних працівників, де немає перекладачів, і в цьому дуже важка проблема. Ви знаєте, коли я до війни була в Німеччині, мені це було таке в рожевих окулярах, що все набагато краще, ніж у нас. Але, на жаль, у Німеччині дуже багато проблем з людьми з інвалідністю, своїми німцями, а тут ще ми.

У Німеччині понад 10 мільйонів людей з інвалідністю і 7,5 мільйонів це важка інвалідність. Незважаючи на те, що в державі є закон, що підприємства повинні, якщо в них понад 20 людей персоналу, працевлаштовувати людей з інвалідністю, це не виконується. Вони не досягли цих п'яти відсотків. В них не так багато таких вакансій. Дуже багато проблем з підтвердженням інвалідності.

- Як ви гадаєте, чи може зробити щось, наприклад, держава, щоб пом'якшити дані ефекти, які ви перелічили?
- З боку держави, з боку консульства України поки що ми, на жаль, не отримали ніякої допомоги.